

Ročník XVIII

září 2009

číslo 9

Začátek školního roku

Je to budova, říká si dítě s brašnou
na zádech,
a při obraznosti už na mizině
a už bez včerejšího úsměvu
loudá se k ní, ale zastavuje se
u stromu, kde právě kvíčaly
sezobávají jeřabiny, dívá se
na ně okouzleno, a jako by na nich
chtělo vyloudit, ba vymoci souhlas,
šeptá: „Proč tak brzy začíná a trvá
to příliš dlouho?“

Vladimír Holan

Foto Ing. Tomáš Záhorec

Úvodem

Mnoho lidí (i některé děti) si váží možnosti vzdělávání, nejen školního. Dostal-li jsem u zkoušky horší známku, i když jsem uměl, měl jsem pocit křivdy. Neptal jsem se: „Jakou známku bych si zasloužil, kdybych byl zkoušen z celé vyučovací látky?“ Jednou jsem v zatáčce přejel plnou čáru - nikde žádné auto. Esenbáci se od lesa dívali dalekohledem a pak mně dali pokutu. Měl jsme pocit nespravedlnosti. Ale vícekrát jsem nějakým způsobem přestoupil dopravní předpisy a nikdo mě nechytl. Smysl pro spravedlnost se mi ozval až po letech.

Proč jsem zrovna já nemocný? Jak to, že já jsem zdravý? Kolik lidí žilo v otroctví a já žiji v bohaté společnosti. Mnoho lidí je přesvědčeno, že oni (!) by měli dostávat větší plat. Nebo že změnit by se měli ti druzí.

Je-li mi někdo nesympatický, tím víc si musím dávat pozor, abych vůči němu nebyl nespravedlivý. O jednání s nepřítelem to platí teprve.

Ale také nesmíme být naivní. Zkoumáme, proč tolik Němců umožnilo řádění nacistů, mládež se ptá, proč my jsme ustoupili komunistům. Jsme podobní generálům, kteří se „připravují“ na minulou válku? Ucítime příště nebezpečí včas?

Někteří pojedou k volbám do jiného kraje, doma nemají z koho vybrat. /v

NEOBVYKLÁ EXCELENCE

Letos má 70 let biskup Kräutler od Amazonky. Rodák z Rakouska odešel r. 1965 do Brazílie. Jeho diecéze je velká jako Německo. Najdou ho častěji ve člunu než doma. Na 400.000 lidí má 30 kněží. Po častém vyhrožování vyvázl po atentátu s těžkým zraněním, jeho doprovod to zaplatil smrtí. Kräutler se zasadil o to, že práva původních obyvatel byla zakotvena do ústavy. Dodnes bojuje tento statečný biskup proti zotročování lidí, proti rabování pralesů a přírody bezohlednými mamonáři. Již 3 roky je proto pod policejní ochranou. Místo biskupské mitry nosí slamák plantážních dělníků, místo berly násadu od lopaty. Kam přijede, vítají ho lidé: „Biskupe, máme tě rádi!“ *Jan Rybář*

Osm stupňů školy života podle Komenského:

Zrození, útlé dětství, dětství, dospívání, mladosti, dospělosti, stáří a smrt.

**Kdo je chopen se trvale vzdělávat, ten se
be a svět pochopí později.**

Kdo se nevzdělává, tomu není pomoci.

Jak přijít k moudrosti?

Naslouchat, vzdělávat se, ptát se, vyhledávat moudré,
pěstovat sebekritiku a ověřovat informace.

Šalomoun prosil Hospodina: „Bože, dej mi moudrost a umění, abych dovedl před tímto lidem vycházet a vcházet.

Bůh Šalomounovi řekl: „Protože máš na srdci toto a nežádal jsi bohatství, skvosty ani slávu, ani bezživotí těch, kdo tě nenávidí, ba nežádal jsi ani dlouhý věk, ale požádal jsi pro sebe o moudrost a umění, jak soudit můj lid, nad nímž jsem tě ustanovil za krále, budou ti dány moudrost a umění, ale dám ti i veliké bohatství ...“ *(Srov. 2 Pa 1,10-12)*

JSME ODSOUZENI VĚDĚT ÚPLNĚ VŠECHNO

Vstupujeme do absolutně nové doby, v níž je celé lidstvo odsouzeno k tomu, aby vědělo úplně všechno.

Stačí pustit rádio, a v mžiku jsem zaplaven zprávami z celého světa. Přitom mi všechno cpou do hlavy najednou, bez rozlišování. Toto „všechno“ však není všechno. Média jsou na číhané, kde by našla jakou senzaci – a pak se na ni vrhnou se zvětšovací sklem. Z nejrůznějších událostí ve světě vyberou lidé od televize tuhle nebo tamtu zprávu a nafouknou ji tak, že nám úplně zaplaví mozek. Efekt, jehož se pomocí takového zvětšovacího skla docílí, může být opravdovou zradou na pravdě. Nedávno jsem odpovídal na otázky novinářů týkající se utrpení těch, kteří nemají střechu nad hlavou; když jsme skončili, řekl jsem jim: „Vyřídít tak závažné otázky za minutu nebo za dvě by znamenalo pohrdat jak diváky, tak lidmi bez přístřeší! Pokud mi nezaručíte nezbytný čas k tomu, abych o nich dostatečně promluvil, budu raději mlčet.

Nemůžeme se spokojit s bezstarostnou konzumací informací, které někdo vybral bez nás a v médiích nám je předkládá. Je až příliš mnoho televizních diváků sedících před obrazovkou jen proto, aby pozapomněli na své starosti a povinnosti... A ti z redaktorů, kteří informace vybírají pečlivě, vědí, že jejich pořad bude vysílán bohužel až po půlnoci! Už od školních let musí být člověk vychováván k tomu, aby se stal dospělým a zodpovědným divákem – a je to úkol velmi naléhavý.

Více než kdy jindy máme totiž povinnost vědět. Musíme pořádně otevřít oči. Jakmile jde o problémy, které se nás netýkají, je náš pohled tak uboze omezený! Když ve světě lidé stále ještě umírají hladem, když ve Francii lidé stále ještě hynou zimou, křičím na ty, kdo nám vládnou: „Provinili jste se neposkytnutím pomoci osobám v ohrožení života!“ A my, kteří vytváříme veřejné mínění, jsme jejich spoluviníky.

Spoluviníky jsme také ve chvíli, kdy se s ledovým klidem díváme na televizi ukazující nám – a došlo k tomu nedávno – Američany, Angličany a Francouze u stejného stolu spolu s... Pol Potem!* Nikdo mu neplivl do tváře! Tiskli mu ruku, zdvořile se ukláněli... Jako kdyby se ten muž neprovinil zločiny proti lidskosti! Jako kdyby neměl stát před novým norimberským tribunálem!

V tom všem jsme spoluviníky, protože jsme nevstoupili do boje za absolutní hodnoty. Je pravda, že člověk si často uvědomí absolutní charakter těchto hodnot až ve chvíli, kdy jsou pošlapány. Chcete-li důkaz, podívejte se, co se děje v Thajsku – stalo se bordelem, kam lidé jezdí zneužívat děti! Všichni o tom věděli a snaželi se bez problémů až do okamžiku, kdy – aniž bychom znali pravou příčinu té náhlé změny – celosvětová veřejnost vehementně vyjádřila svůj nesouhlas.

Ten nejhorší zločin proti lidstvu a lidskosti objevila má generace v den, kdy se dozvěděla o konečném řešení, jehož cílem bylo totální vyhlazení židovského národa.

V roce 1943 se jednoho dne se mnou chtěl sejít nějaký německý seminarista. Posadili jsme se do kouta velké kavárny na lyonském náměstí Bellecour. Vytáhl z kapsy obálku, v níž měl asi deset fotografií. Na jedné z nich vyzábli lidé odnášeli mrtvolu na hromadu mnoha dalších mrtvol. Řekl jsem mu: „Asi tam byla epidemie, tak nutné přijmout naléhavá opatření, aby se nerozšířila nákaza?“

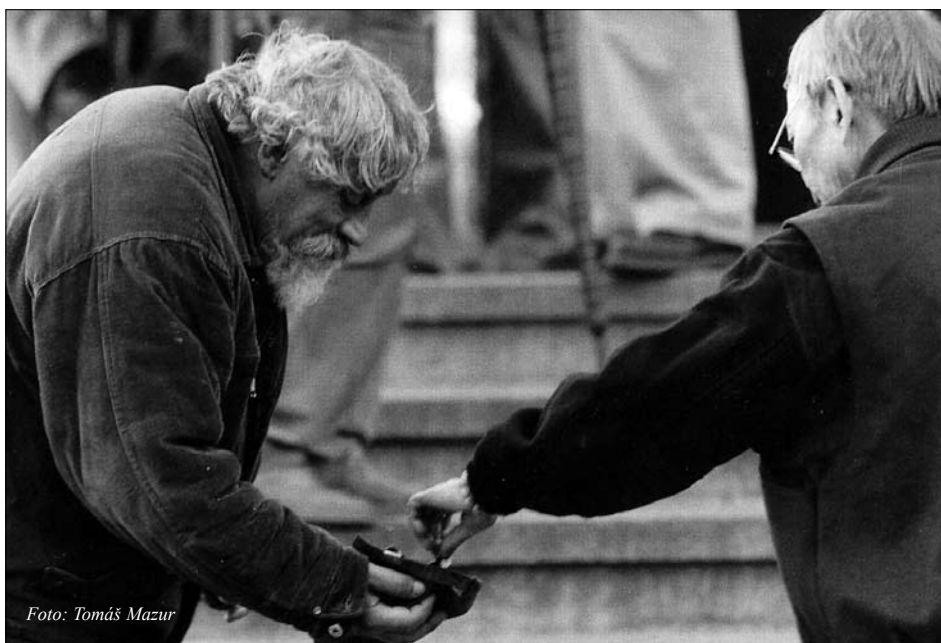

Foto: Tomáš Mazur

On na to: „Ne! Fotil jsem to tajně a dával jsem přitom v sázku svůj život. Ty fotografie pocházejí z tábora, kde jsou vyhlazováni Židé.“ Podíval jsem se na fotografie ještě jednou. A řekl jsem si, že to nemůže být pravda. Prostě jsem mu nevěřil. Bylo to nemyšlitelné. Přitom jsem se sám účastnil odboje a záchraňování Židů...

I když jsem měl všechny předpoklady k tomu, abych uvěřil, přece jsem svědectví těch fotografií odmítl. Po skončení války jsem o nich hovořil zřídka; tolik jsem se styděl, že jsem je tehdy považoval za podvrh.

Když lidské společnosti (třeba i celoplane-tárně) něco ví – a nakonec se vždycky dopracuje k tomu, že ví -, pak musí použít všech prostředků, aby učinilo konec barbarství. Musí dát průchod spravedlnosti, která vynáší soud a uděluje trest.

Jak je možné, že ve chvíli, kdy se světo-

vé politické mocnosti dozvěděly o existenci koncentračních táborů v bývalé Jugoslávii, neposlaly okamžitě letecké zásahové jednotky, aby tábory zničily? Proč nepošlou následující zprávu těm, kteří míří hlavněmi svých děl na Sarajevo: „Máme přesně zmapované vaše pozice. Pokud zítra vystřelíte, zničíme je!“

Proč nemá haagský soudní tribunál prostředky k tomu, aby dal průchod spravedlnosti vyžadované národy, na nichž se provinili všichni ti Pol Potové a Mobutuové?

Jestliže my, kteří patříme k privilegovaným, nedokážeme požadovat tyto spravedlivé tresty, bereme na sebe riziko, že ti, kteří trpí, si je tvrdě a nekompromisně vynutí. Trpící část lidstva je totiž také odsouzena k tomu, aby se vše dozvěděla, a začíná trpět tím, že trpí. Když ví, že jsou k dispozici prostředky, jež by jejím utrpení mohly učinit konec, nebude ho chtít do nekonečna snášet.

Chudí dnes už vědí, jak žijí lidé privilegovaní, i kdyby jejich informace pocházely jen z luxusních časopisů, které turista po vystou-

pení z letadla pohrdavě odhodil do odpadkového koše. Vědí to také z reklamních plakátů, pokrývajících zdi všech měst světa. A přesto, že ten nejchudší z chudých neumí číst, začíná chápat, že když si my žijeme tak dobře, je to částečně i díky tomu, co jsme vzali jemu. Z tohoto poznání se zrodí revolta, která může jednoho dne všechno radikálně změnit. Zdálo se mi to zcela evidentní už v roce

1965, kdy jsem často kvůli práci cestoval za emauzkými společenstvími po světě. Tehdy jsem napsal: „Tato doba je časem bezmoci mocných a neuvěřitelné moci slabých.“

Současná demografická nerovnováha mezi různými částmi světa nemůže mít dlouhého trvání. Člověk ukrývající se za barikádu absolutní suverenity svého státu a národa se stává špatným vtípem! Během 2. světové války představovalo obyvatelstvo Maroka, Alžíru a Tuniska polovinu francouzského obyvatelstva. Za následujících dvacet třicet let se jeho počet ztrojnásobil! A není pravda, že obyvatelstvo žijící na vyprahlé severoafrické půdě, kterou nesvlažuje jediný řeka, zůstane v klidu a nebude jediným slovem protestovat, když se bude denně ve zprávách dozvídat, že Evropa, která má nejúrodnější půdu na světě, ji nechává ladem a rozsáhlé polní plochy znovu mění v lesy.

Jednoho dne jsem na konci setkání, při němž jsme spolu s dvěma ministry a sedmi vysoce postavenými funkcionáři měli za úkol bdít nad aplikací vládního oběžníku Bianco, týkajícího se žadatelů o azyl, řekl: „Páni ministři, jste připraveni na to, co by se stalo, kdyby – a není to vůbec nemožné – se v Alžiru dostaly k moci radikální, integristické tendence v islámu? Kolik desetitisíců lidí by se dalo na útěk a zamířilo k nám? A vypadali bychom velmi hloupě, kdybychom je odmítli – když jsme je předtím taková léta okupovali!“ Všichni vysoce postavení úředníci zůstali jako zařezaní. Nikdy v životě si tuhle otázku nepoložili. Je to sice hypotéza, ale není vůbec nemyslitelná. A opakuji, bylo by z naší strany velmi trapné, kdybychom se při přijímání těchto uprchlíků tvářili rozpačitě.

Chudým lidem se rodí děti, zatímco bohatí omezují porodnost. To nevyhnutelně skončí tím, k čemu došlo v dekadentní Římské říši. Během několika měsíců se barbaři dostali z nejbližších hranic říše do středu Říma. Jak dokážeme vzdorovat terorismu, brání rukojmích, hrozbě použití atomových zbraní jednotlivci nebo skupinami, které nekontroluje žádný stát? Jsme rádi, když slyšíme, že na Východě i na Západě jsou ničeny desetitisíce atomových hlavic, ale přitom se veřejnost pravidelně dozvídá, že občané bývalého sovětského impéria prodávají na černém trhu plutonium. Zítra může prezident Francouzské republiky klidně dostat dopis tohoto znění: „Vážený pane prezidente, pokud v průběhu následujícího měsíce nezhájíte jednání s cílem umožnit příchod jednoho milionu občanů ze zemí severní Afriky do Francie, kde budou moci obdělávat disponibilní úrodnou půdu, vyhodíme chrám Matky Boží v Paříži do vzduchu. Abychom Vám dokázali, že nejde o žádný žert, přikládáme klíče skříňky X na nádraží Paříž-Sever, v níž najdete kopii skutečné bomby, která je už umístěna tak, aby mohla vyhodit do vzduchu pařížskou Operu nebo chrám Matky Boží“.

Dnešní mladí budou žít v době, kdy se tváří v tvář terorismu, vzpouře hladových a zcela novým problémům světa ukáže být síla armád směšná. Už dnes jsou jen prázdnými frázemi projevy podobné těm, se kterými vystupuje pan Le Pen. Když vykřikuje: „Francie Francouzům!“, odpovídám: „Ano, já bych měl právo to říci, protože jsem pro Francii riskoval svůj život, mám na tuto větu větší právo než vy, ale jestliže zvolám: Francie Francouzům!, pak musím okamžitě připojit Země lidem!“

Domnívali jsme se, že můžeme část lidstva zcela ignorovat; teď se tato část stala stínem, jehož tíha spočívá na nás všech. Naše iluze se zhroutily a my jsme odsouzeni ke spolupráci a k vyjednávání. Jsme odsouzeni k tomu, abychom se na naší planetu Zemi, která jako by se náhle zcvrkla, už vždy dívali jen jako na jeden celek.

z knížky: Abbé Pierre TESTAMENT

POZAPOMENUTÉ VÝROČÍ?

Už je to 50 let, co papež Jan oznámil svolání koncilu. Hned při Janově zvolení jsme tušili, že se budou dít věci! Z koncilu jsme šťastni dodnes. Po staletích dusna – vydechnutí. Ze starých a skrytých ran se vytlačil neřád, ubylo pokrytectví a přibýlo pravdy. Jak jsme se radovali z obnovené liturgie! Za 50 let se mělo pokročit dál, nezůstat na místě. Bůh je událost, činnost, dění, ne strnulost. A my zase kvas! Ne fosilie. Náš život je cesta, pohyb! Rozrostlý strom musí odborníci prořezat, aby unesl vichřice. A přece se dnes mnozí dívají s nostalgií nazpět, do předkoncilní doby. Současnou krizi víry svádějí na koncil. Hledá se pomoc v dávných rekvizitách, vytažují se pluvíaly, prapory, korouhve a nebesa. Ba šilhá se po době před francouzskou revolucí (Zulehner). Svět se za 50 let změnil tak, že je třeba krizi poctivě ohodnotit a přiznat, co jsme vše zanedbali. Bylo opět více strachu než lásky. Je nejvyšší potřeba dalšího koncilu. Který papež bude mít takovou odvahu jako blažený Jan?

Jan Rybář

BOJÍ SE CÍRKEV VELKÝCH TÉMAT?

„Poslouchají a nic nechápou, koukají a stejně nic nevidí. Z bohatství jim zarostlo srdce sádlem, ušima nedoslýchají a oči zavřeli, takže nevidí očima a ušima neslyší, srdcem nepochopí a neobráti se - a já je nemohu uzdravit.“

(Srov. Mt 13,13-15)

Kde byli křesťané, když otroci a nevolníci bojovali za svobodu, od Boha každému danou? Proč křesťané neprosadili „rovnost, volnost a bratrství“ dřívě, než tekla krev ve Francouzské revoluci? Proč jsme se vyjádřili k dělnické otázce až 80 let po Marxově Kapitálu? Přispěli jsme k antisemitismu a nedostatečně jsme hájili Židy. Maršál Tito byl exkomunikován, Hitlera jsme se báli ...

My, dnešní křesťané, upřímně prosíme: „Bože, dej světu mír, dej chléb hladovým, politikům dej moudrost ...“, ale nářek třetího světa k nám nedoléhá, zotročování zahraničních dělníků nás nezajímá, násilí ve světě je nám vzdálené ...

Místo toho jsme se v církvi v posledních desetiletích dohadovali, zda-li má kněz nosit štólu navrch nebo pod ornátem, zda mohou děvčata ministrovat, zda smí žena číst při bohoslužbě v presbytáři nebo v lodi kostela, jestli se má přijímat do úst nebo na ruku, jestli žena může podávat Tělo Páně ...

Hlas těch, kteří pomáhají těm v nouzi, opomíjíme. Už je neumlcujeme. Zůstáváme ve své zbožnosti, jezdim na poutě a pořádáme své pseudoslavnosti. /v

STAROST

Jsem znepokojen kursem, který nabírají někteří katolíci směrem do minulosti. Proto chápu, že se stále častěji ozývá touha po svolání 3. vatikánského koncilu. Nicméně myslím, že bychom našim těžkostem pomohli, kdybychom vzali vážně minulý, vatikánský II. Přijmout jeho dokumenty, promyslet je a srovnat se s nimi. Vezměte si např. jeden z jeho základních pojmů, církev je lid Boží. Používá se pouze formálně, a tak ani po 40 letech ještě se mnozí necítí se svým farářem jako rovnocenně před Pánem Bohem stojící. Podobně je tomu se svatořečením, stále jsou na oltář pozdvihováni naprostou většinou jen biskupové a řeholnice. Vypadá to potom, jako by ideálem všeho Božího lidu byl mnišský nebo klerický stav, jako by největším životním úspěchem bylo překonat jeho těžkosti. A stále ještě nás svazuje strach, strach před farářem, farář před biskupem. Myslím, že i biskupové mají strach informovat o těžkostech své diecéze vatikánské úředníky. Proto by bylo škoda shánět peníze na další koncil, když toužebná změna může nastat, přijme-li ten minulý. Stačilo by přijmout už jen literu, a bylo by to hodně.

Pavel Kuneš, farář

A proto zpívám

Co lidí tajně vešlo
do zahrady duše mé
a mnozí brali víc
než dávali mi sebe
tak často ruka cizí
na srdce mé klepe
jehlami očí chtivých
bodají mou tvář
když z pódia se dívám
(opuštěný samotář)
však radostí svou kapku po kapkách
jim z duše bolest vyháním a strach
a léčím nedokrevné štěstí

A proto zpívám že mám je rád
pokrmem písní sytím jejich hlad
tak jako nástroj láskou naladěný
radostí svojí kapkou po kapkách
jim z duše nejistotu vysávám a strach
před cestou přímou
k horám nedostupným

Josef Veselý

*Pol Pot, vlastním jménem Saloth Sar, (nar. 1928-1998) vůdce kambodžských Rudých Khmerů, jeden z nejkrvavějších diktátorů v dějinách lidstva. Jeho režim po sobě zanechal na dva miliony mrtvých a zničenou zemi. (pozn.red.)

SLAVNOST SV. VÁCLAVA JE SVÁTKEM ČESKÉ NADĚJE

*Promluva Prof. Petra Piňhy při slavnosti
sv. Václava v Hradci Králové 28.září 2008*

Slavíme svátek sv. Václava, který se stal Dnem české státnosti. Opravdu si nemyslím, že by tento sváteční den vznikl jen tak. Byl jsem dost blízko debatám o jeho zákonném vyhlášení a považoval bych za směšné, kdyby si někdo vážně myslel, že tento svátek je dílem politických stran. Jejich představitelé svým stoupenoucům samozřejmě vysvětlí, že jde o jejich dílo a předloží jim ho jako své velké vítězství a další důkaz zájmu o blaho celku. Udělají to bez výjimky všichni. Jedni se budou čepýřit, že církevní svátek prosadili jako svátek státní. Kdo byli proti, řeknou, že dělnému lidu zajistili jeden placený den odpočinku navíc. Třetí budou vystavovat svůj zájem o národní tradici a církev, a další vysvětlí svým členům, že aplikovali Leninovu poučku: krok vzad – dva kroky vpřed. Přitom je bohužel pravda, že nejpoctivěji ke svým mluví právě oni. Za svůj souhlas v něčem, co je nezajímá, získali bůhvíco. Vítězové slíbili za toto vítězství tu souhlas s tím a jinde souhlas s něčím jiným a mezi pány poslanci došlo k mnoha handlům a slibům jako: „Ložízku zvedni pro to ruku a já budu souhlasit s posunutím dálnice – dyť já vím, kde má tvůj švára pozemky.“ Co si politici neuvědomují, je v daném případě to, že se připojili k všeobecnému přesvědčení národa. Že si to neuvědomili, je bohužel zjevné na mnohém jejich pozdějším konání. Státnost je dána vztahem tří základních prvků. Jsou jimi vladař, národ a země. Ona dávná skutečnost, kterou si dnes připomínáme, je dána postavou sv. Václava, který byl vladařem a určitým způsobem se vztahoval k národu a zemi, které se pak nějakým způsobem vztahovaly k němu. O knížeti Václavovi víme, že to byl dobře vychovaný a neobvykle vzdělaný člověk. Z nádherné pasáže v jeho životopisu Messis tempore – v době žní, víme, že – ač kníže – pracoval na poli a na vinici. Víme, že potlačil svévoli soudců a upevnil řád v zemi. Víme, že dbal o kultur-

nost své země, neboť do ní zval vzdělané lidi, stavěl kostely, při kterých pak vznikaly školy. Dbal o dobro těch, kdo byli v tísní, ujímal se vdov a sirotků, dával svobodu otrokům. Víme konečně, že vedl uvážlivou zahraniční politiku a v případě nutnosti pevně vojensky vystoupil, aniž by hazardoval lidské životy. Knížeti Zličanů nabídl osobní souboj, místo aby zahájil bitvu. Shrnuto: pracoval, o zemi pečoval a zveleboval ji a s nasazením sebe sama ji hájil. Není divu, že ho národ uznával, lidé mu důvěřovali a následovali ho. Pracovali poctivě a vzdělávali svou zemi. Země vzkvétala a štědře živila lid i knížete.

Tento stav, který, podotýkám, nebyl stavem ani v jednoduché ani v idylické době, si dnes stavíme před oči. Je ovšem třeba podívat se i na dnešní stav. Dnes lidé svým politikům nevěří a osočují je z nejedné nepravosti. Říkájí o nich často právem, občas neprávem, že jsou prolhaní a nemravní, že kradou a kořistí, že se zajímají jen o své dobro, že jsou drzí a přezíraví, nadutí jako hloupý purkmistr z pohádky. V žádném případě za nimi nikdo nepůjde do nějakého zápasu. Jen ať si sní, co si nadrobili. Sami však tito kritici a někdy jen závistiví posměváčci, kteří tvoří národ, nejsou o nic lepší, protože pracují špatně a nic netvoří, ale chtějí za zmršenou práci skvělý výsledek. Jiní nedělají vůbec nic, protože je to snadné a výnosné. Děti nikdo nevede ani nevychovává. Země trpí a chudne. Takřka ze setrvačnosti nese nějaký užitek jako odpověď těm, kdo ještě pracují poctivě a jsou ostatním pro smích. Z potoků nelze pít, lesy se mění v souvislá smetiště, jakoby se rozseté odpadky ujal a množily jako plevel. Zahradky a sady se mění v betonová parkovitě přemnožených a úplně zbytečných obchodních center. Z národa, který má být organismem a kvádrem, stala se hromada rozhádaných nevraživých a závistivých sobců. Naše jméno ve světě? Lépe pomlčet. Nebýt několika hokejových gladiátorů nikdo by o nás pomalu nevěděl. My sami o sobě raději mlčíme. Je lépe tajit svůj původ a neprozradit, že patříme k těm, jimiž se začíná pohrdat. Bezesporu se mnoho zlepšilo, ale nebylo by dobré podlehnout přehnaně pozitivnímu dojmu, který vzniká při srovnání dneška se stavem v době

Husákovy normalizace, kdy vše chátralo a bylo mrtvo.

Je mi líto, ale naše situace vypadá bleďe a dokonce taková opravdu je. Zdá se, že nemáme vladaře ani velké postavy v jiných potřebných rolích. Nemáme ani lid, země je všemi opuštěna. A v této chvíli chci všem klidně připomenout, že svátek sv. Václava je také a občas především svátkem české naděje. V lidovém podání – a národ se v podobných věcech nemýlí – je tato naděje ve spícím vojsku, které obklopuje knížete Václava v bájně hoře Blaníku. Nejsme děti, abychom věřili, že tam opravdu je. Kde tedy je? Je v neprobuzeném, pohodlím narkotizovaném svědomí nás všech. Stále ještě není tak zle, aby procitlo. Ale bronzový kůň Václavův se chvěje a bylo by dobře procitnout dřív než bude třeba onoho strašného meče a zvolání Všem nepřátelům české země hlavy dolů! Kdyby se ozval znenadání, třeba teď, byli bychom svědky strašlivé genocidy Čechů. Ještě máme krátký čas, abychom se probrali a vážně, především každý sám sobě a taky navzájem, řekli:

„Nechceme vypadat, chceme být.

Nechceme se hádat o moc a prvenství, chceme něco postavit.

Nechceme libovůli, chceme bezpečí zákonosti.

Nechceme krást a žebrať, chceme pracovat.

Nechceme podvádět a lhát, chceme žít v důvěře k druhým.

Nechceme opakovat reklamní hesla, chceme myslet.

Nechceme si užívat a vegetovat, chceme žít a jsme odhodláni i trpět.

Nechceme být čísla v statistikách, chceme mít své jméno a tvář.

Budeme hájit svou lidskou důstojnost a čest.

Nejsme sobci, máme zájem o společné dobro a to se jmenuje vlast.“

Veliká síla je v těch, kdo nesahají po moci, ale tvoří dějiny. Veliká, neudolatelná je moc bezmocných, ale spravedlivých lidí. Ještě je čas, abychom, ne donuceni bídou a diktátorem, ale svobodně, mohli jednat. Stále ještě je čas, abychom obklopili svatého knížete a dali se jím s chorálem na rtech vést do země, která

je zemský ráj na prvý pohled, jak říká naše státní hymna, a zažít, co je to hojnost, pokoj v naší zemi, jak opakuje naše nejstarší píseň. Zítřka ráno bude zas o něco víc pozdě. Začněte hned. Kéž domů přijdete jiní, než jste přišli sem. Ať vám Bůh žehná.

Foto Ing. Tomáš Záhorec

Do 1. září 1939 vítězil Nicolas Winton nad Hitlerem.

Onoho dne měl vyjet z Prahy poslední, devátý transport se zatím největším počtem židovských dětí. Válka jejich cestu do bezpečí zmařila.

Nenápadný anglický úředník byl u konce svého boje s časem. Od prosince 1938, kdy místo lyžařských radovánek ve Švýcarsku uposlechl naléhavou žádost svého přítele, vyrval díky své neústupnosti nacistům z rukou téměř sedm set dětí. Nikdy o tom nikomu nevyprávěl.

„Prostě jsem byl ve správný čas na správném místě. To ale není hrdinství.“

Jeho čin byl svrchovaně prozíravý. Tehdy si ještě nikdo nepřipouštěl, že by dětem mohlo jít o život. Nikdo nevěděl, že mávání na peróně během loučení rodičů s dětmi bylo zároveň rozloučením navždy. Málokdo tušil, k jak neuvěřitelné tragédii se schyluje. Na Wintonovy naléhavé prosby o přijetí ohrožených dětí odpověděly kladně pouze Velká Británie a Švédsko.

Jeden chlapec z prvních transportů se po mnoha letech dozvěděl, jak skončil život jeho matky. Když přijela do Osvětimi, potkala u plynových komor příbuzného. Řekl jí, co ji čeká, a poradil, ať vezme skupinu dětí, kterou doprovází, a jde až dozadu, kde je plynu nejvíc. A tam ať přiměje děti zpívat, aby se netrápily dlouho. Ta žena to přesně tak udělala. Poslední pomoc dětem, jejichž vlak už nikdy nedostal šanci odjet.

Znovu vyrazil 1. září, po sedmdesáti letech. Vezl s sebou ty z dětí roku 1939, kterým tato cesta kdysi dala možnost žít.

Je to poslední vítězství neuvěřitelně předváděného stoletého muže nad bestii nacismu.

Zdeněk Hübner

Co je věčným a vlastně nejdůležitějším problémem svobodné společnosti?

Je to problém jednotlivce, který se domnívá, že jeden člověk se v osudu oné společnosti nijak neodrazí. Je to problém jednotlivce, který ani nechápe podstatu svobodné společnosti a co je k jejímu fungování vlastně potřeba. Je to problém jednotlivce, který nechápe, jak se moc jednotlivých jednotek násobí, pokud jsou suverénní. Je to problém jednotlivce, který se na jedno stisknutí páky hlasovacího zařízení dívá z hlediska numerického a nikoliv historického. Je to problém člověka, jenž si vlastně neuvědomuje ony miliony cihel, které musel po celá staletí jednu po druhé někdo klást na konkrétní místo, aby nakonec tento člověk mohl přebývat v podkroví svobody. Takový člověk také necítí žádné zvláštní závazky vůči těm, kteří onu budovu stavějí ještě i dnes, ani vůči lidem, v ní budou muset za okolností lepších či horších bydlet po něm. Je to problém jednotlivce, který nevnímá přímou spojitost své osoby s rozhodnutími, jež jeho jménem přijímá vláda. Z toho důvodu se také nijak zvlášť nepídí

BEZRUKÝ JAKUB ŘÍDÍ AUTO NOHAMA, S OBLÉKÁNÍM MU POMÁHÁ PES

Osmnáctiletý Jakub Tomeš je od narození bez rukou. Největší problém má s oblékáním, se kterým mu pomáhá asistenční pes. Auto ale řídit zvládne - nohama. Nedávno získal řidičský průkaz, teď shání peníze na vůz. Potřebuje ho k dennímu dojíždění do školy.

Jakub se bez rukou narodil, místo té pravé má pahýl se dvěma prsty. „Ani nevím, proč tohle postižení mám, po pravdě mě to ani moc nezajímá. Jsem spokojený tak, jak jsem,“ říká mladík, který má ještě čtyři starší sourozence.

Mladík z České Třebové v červnu dokončil dvouletou obchodní školu v Praze, nyní ho čeká další krok k osamostatnění. V září začne chodit na Střední průmyslovou školu stavební do Vysokého Mýta.

Každý den bude muset dojíždět zhruba třicet kilometrů. Právě proto si chce pořídit vlastní vůz. Řidičák získal v přeloučské Autoškole Pempl před několika dny.

vi líbí zodpovědnost a samostatnost. Tyto faktory podle něj ocení i jeho maminka. „Asi jako každá máma bude mít o mě strach. Ale myslím, že to je takový krok dopředu, že to zvládne,“ doufá Jakub Tomeš.

Nohou umí Jakub i stříhat

Ve škole žádné speciální úlevy mít nebude. „Budu mít ale asistenta pedagoga, který mi bude pomáhat například s psaním poznámek,“ popsal mladík.

Sám zapisovat také umí, nohou. „Ale přece jen to trvá déle. Ostatní věci ve škole ale zvládám, snažím se se vším poprat,“ dodává s úsměvem. Nohou také maluje nebo stříhá.

A s čím mu pomáhá asistenční pes? „Dorka mi podává věci ze země, dokáže rozepnout zip nebo otevřít šuplík,“ jmenuje Jakub. Šestiletou Dorku dostal už jako štěně, dodatečně si ji nechal vycvičit.

Jaké auto to bude, zatím přesně neví. Líbí se mu octavia, ale nakonec bude záležet hlavně na množství peněz, které bude mít Jakub k dispozici.

Jen nutné úpravy auta - automatická převodovka, nastavení sedadla, kulička ovládání volantu a páčka, v níž je integrovaná brzda a plynový pedál - budou stát nejméně třicet tisíc. Část peněz by podle něj měl pokrýt státní příspěvek.

„Jakubovi jsme posunuli dozadu sedadlo, aby si mohl opřít nohy o volant. Levou nohou drží kuličku na volantu a řídí, pravou nohou zase ovládá páku pod volantem, kterou přidává plyn, nebo brzdí. Jeho auto musí mít automatickou převodovku,“ řekl ředitel autoškoly Pavel Pempl.

Na řízení, o kterém odmala snil, se Jakubo-

Bez její pomoci má prý problém jen s oblékáním. Jinak zvládne všechno sám, ani domácnost nemá rodina nijak upravenou.

Jakub ve volném čase rád sportuje, od dětství závodně plaval a může se pochlubit i několika medailemi z mistrovství Evropy. „Přestal jsem plavat, když jsem přišel do Prahy. Dojíždět na tréninky přes celé město mě vyčerpávalo,“ vzpomíná. Teď si rád zahraje curling.

V budoucnu by se rád věnoval stavebnictví, například dělal návrhy budov. „Myslím, že by mě to mohlo uživit, i by mě to mohlo bavit,“ uzavřel. *MF DNES, 21.8.2009*

Poznámka:

Tomšovi jsou naši dlouholetí přátelé.

Václav Vacek

po informacích nezbytných pro pochopení, jak vláda k oněm konkrétním rozhodnutím dospěla. Zkrátka a dobře, hlavní problém svobody představuje jednotlivce, který podceňuje své místo v dějinách.

Norman Cousins

MF DNES se ozvalo několik čtenářů, kteří chtěli přispět. Proto **vyhlašujeme** spolu s Kontem Bariéry **sbírku pro Jakuba**. Přispívat můžete na účet Konta Bariéry u Raiffeisen Bank číslo **17111444/5500**, Variabilní symbol **181818**.

AKTUALITY

Bohoslužby o nedělích i v týdnu budou zřejmě do konce roku omezeny, protože se pan farář ještě musí po nemoci úplně uzdravit.

Sdružení Divadlo zve na **České pohádky „Hrnečku vař“ a „O Palečkovi“**

12.září v 15 h. - kaple sv. Jana na Kopečku.

Česká křesťanská akademie v Letohradě Vás zve v neděli 13.září v 19 hodin do Orlovny na **besedu s publicistkou a socioložkou PhDr. Jiřinou Šíklou Několik vět po 20 letech...** aneb můžeme ještě nějak ovlivnit společenskou a politickou situaci?

Vstupné dobrovolné

Koncert pardubického sboru Cantus amici

v sobotu 19.září v 18.30 h. v orlickém kostele

Joseph Haydn: „Gloria“ z Theresienmesse
W.A. Mozart: Graduale „Sancta Maria“ KV. 273

Lacrymosa z Requiem KV. 626

G.F. Händel: „Rejoy“ – arie z oratoria Mesiáš

W.A. Mozart: Te Deum KV. 141

Regina coeli KV.108

G.F. Händel: Oda na svatou Cecílii – závěr

Sólo zpívá: Blanka Jílková

varhanní doprovod: Václav Uhlíř

dirigent: Miloslav Drahoš

Sdružení Divadlo zve na **koncert kytaristy Jana-Matěje Raka:**

Písně Wericha, Voskovce a Ježka

25.září v 19 h. v Lesním klubu v bažantnici.

Římskokatolická farnost, Oblastní charita a město Letohrad pod záštitou vícehejtmana pardubického kraje pořádají dne 28.září 2009

VII. Svatováclavskou slavnost spojenou se Dnem Charity

13 h. bohoslužba v kostele sv. Václava

Program bude pokračovat na zámecké terase:

14.15 h. Teatr Víti Marčika juniora s představením Pinoccio

15.15 h. taneční vystoupení dětí pod vedením manželů Jantačových

15.45 h. koncert žáků místní ZUŠ

16.45 h. k tanci a poslechu bude hrát skupina Wejvrat

Bohaté občerstvení a hry pro děti

Výtěžek bude věnován na opravu varhan

kostela sv. Václava

Ve dnech 26.-28.září přijede na návštěvu do Čech a na Moravu Benedikt XVI.

Program je uveden na plakátech ve všech kostelech.

Lásku, úctu a věnost si slíbili

22.8. Petr Minář

a Marie Mrštná

29.8. Josef Mikyska a Markéta Moravcová

Ke vzkříšení jsme vyprovodili

21.8. Miroslava Šíla 72 let

Slavnost výročí posvěcení našich kostelů:

Mistrovice a Červená 4. října

Lukavice 11. října

Kunčice a Letohrad 18. října

Orlice a Šedivec 25. října

BLAHOPŘÁNÍ

Pan Josef Pecháček, dlouholetý letohradský varhaník, oslavil sedmdesátiny.

Pane Pecháčku, blahopřejeme Vám, přeje Vám vše dobré a děkujeme za Vaši službu farnosti.

Pane učiteli, Josefe Kudláčku, těšíme se z Vašich třiadvadesátin a přeje Vám vše dobré od Pána Boha.

Pane Petře Moravče, děkujeme Vám za zhotovení mříže do vstupních dveří kunčického kostela.

Vždy pro farnost ochotně pracujete.

U lukavického kostela se našly brýle.

O ROMA VAKEREN: NEDÁ SE TU ŽÍT

Až dosud zlé jazyky tvrdily, že za odchodem Romů do Kanady jsou peníze. Ve skutečnosti prý Romové nechtějí natrvalo emigrovat za oceán, ale jen se na nějaký čas přisát na štědrý kanadský sociální systém a pak se s našetřenými dolary vrátit zpět. Teď ovšem tato teorie dostala tvrdou ránu: koncem května o azyl v Kanadě požádala i vedoucí redaktorka romského vysílání Českého rozhlasu Anna Poláková. Žena s prestižním zaměstnáním emigrovala s celou rodinou po sérii rasisticky motivovaných útoků. V následujícím článku čerpáme z textu, který Anna Poláková napsala již před sedmi lety a který je šokující výpovědí o tom, co to znamená být v této zemi Romem.

Čtyřicetiletá Anna Poláková pracuje v Českém rozhlase od roku 1998. Přípravuje pořad věnovaný romskému životu a kultuře O Roma vakeren (Romové hovoří). Při zaměstnání vystudovala Sociálně právní akademii v Praze, ve studiu pokračovala na Masarykově univerzitě v Brně. Kromě rozhlasové práce se věnuje lidem žijícím v sociálně vyloučené lokalitě na Kladensku. V roce 2002 napsala článek Doba poznání a tolerance, v němž hledá příčiny toho, proč si větší společnost s Romy nerozumí.

BRÝLE PRO KEŇU

V měsících duben až červen proběhla v Letohradě sbírka starších brýlí pro lidi v Keni. Podařilo se vybrat kolem 300 kusů a v polovině července byly odeslány do Hradeckého očního sanatoria. V sanatoriu

brýle vyčistí a proměří a poté budou zaslány do keňské nemocnice v Itibo, kde poslouží místním lidem. Brýle v Keni jsou velice drahou záležitostí. Lidé na ně musí rok šetřit, než si mohou dovolit si je koupit.

Všem, kteří jste nějaké brýle darovali, děkujeme. za Oblastní charitu Ústí nad Orlicí:

Marcela Náhlíková

No prostě cikáni

„Psal se rok 1989. V září se mi narodilo mé nejmladší dítě, Andrejka. Byl to krásný rok. Děti byly zdravé, manžel měl úspěchy v zaměstnání a já byla spokojená matka i manželka. V listopadu přišla sametová revoluce,“ začíná své líčení Anna Poláková. Totalitní časy nazývá „dobou temna“ – a to i přesto, že „tenkrát Romy nehonili skini po ulicích a měli sociální výhody všeho druhu“. Jedním dechem ale dodává: „Na druhou stranu jsme také padesát let byli nepřizpůsobiví, kradli jsme, byli jsme kriminálníky. No prostě Cikáni.“

Rodiče Anny Polákové se do Česka dostali v padesátých letech ze Slovenska. Ve srovnání s tím, co zažívali ve slovenských osadách, kde „směli žít jen na okraji vesnice a nakupovat mohli jen v určený čas“, jim život nalinkovaný českými soudruhy připadal jako ráj na zemi.

Právě komunistický režim se podle Anny Polákové na Romech podepsal nejvíc. „Naše děti místo základní školy navštěvovaly školy zvláštní – a všem to vyhovovalo. Jak zrůdné! Neměli jsme romské učitele, kteří by znali nejlépe mentalitu našich dětí, neměli jsme lékaře, soudce, úředníky, herce, policajty, zpěváky. Jako bychom v této zemi nikdy nežili. Komunisté nás hned na začátku našeho vývoje odsunuli na okraj společnosti. A běda každému, kdo by chtěl svou nálepku nepřizpůsobivého člověka změnit. Romská inteligence? Nemyšlitelné! To byla doba komunistů – a pro nás Romy doba, kdy jsme nevěděli, co se s námi děje a jaké to bude mít následky.“ Jak nebezpečná propast se tehdy začínala mezi Romy a zbytkem společnosti rozevírat, zjišťují dnes jejich potomci. Jako třeba Anna Poláková.

Listopad 1989 byl zlomový i pro Romy. „Mnoho lidí včetně mě si nedokázalo představit, jak je těžké žít v demokratické společnosti. V polovině roku 1991 jsem začala pociťovat určité napětí v chování lidí. Při odpoledních procházkách jsem si všimla hákových křížů a pod nimi protiromských hesel typu ‚Cikáni do plynu‘. Bylo to hrozné, protože dvě starší děti už uměly číst. I děti

ve školách začaly být agresivnější. Naše děti měly najednou ve škole problémy s tím, že jsou Romové, a já měla každý den víc práce, abych jim vysvětlila, že do školy musí, i když tam psychicky trpí, že musí být vzdělaní, aby se jim jednou žilo lépe než nám," vzpomíná Anna Poláková na první měsíce života ve svobodné zemi.

První útok

Proti tomu, co mělo přijít, to ale ještě nic nebylo. Hákové kříže a protiromská hesla byly jen předzvěstí zlé doby. Pozvolna se začínaly formovat skupiny skinheadů. Útoky na Romové se začaly množit. „Mezi napadené patřily nejvíce ženy s dětmi. Jsem matka tří dětí, takže ve mně přirozeně převládá strach. Strach o to, co je mi nejdražší. O děti a o manžela. Pro člověka, který to nezažil, je to asi nepochopitelné, ale bála jsem se chodit i nakupovat nebo vodit děti na kroužky. Z naděje na lepší život ve svobodné spo-

Anna Poláková ve studiu Českého rozhlasu s hostem – muzikantem z kapely Le Čhaventar

lečnosti zbyl strach o vlastní rodinu. Strach opodstatněný," tvrdí kategoricky Poláková. Pak přišel šok. Holé lebky napadly jejího tehdy šestiletého syna. Zbili ho a sebrali mu zimní bundu. Policie útočníky nenašla. Nejmladší dcera byla ještě drobeček, dvě starší děti – Marek a Helena – si však rostoucí napětí už uvědomovaly. Navštěvovaly experimentální jazykovou školu, Marek se věnoval karate a výtvarnictví, Helena chodila na sportovní gymnastiku. Na první pohled šťastná rodina. „Co jsme ale cítili, to si neumí nikdo představit," konstatuje Poláková.

První Romové začali brzy odcházet. Jejich cílem bylo Německo. Nikdo z nich neovládal cizí jazyk a neměl zkušenosti se životem v cizině. Strach o život je ale donutil opustit zemi, kde se narodili. Uvažovat o emigraci začala i rodina Anny Polákové. „Kdybychom se rozhodli odjet, co by nás čekalo? Co škola a práce? Jak by nás přijali? Mnoho otázek a odpovědí žádné," přemýšlela.

Rozhodování nemělo trvat dlouho. Situace se dále zhoršovala. Napadení Romů přibývalo. Mnoho lidí je s tím tichým souhlasem schvalovalo. Vždyť jde „jen o cikány". Násilí se nevyhlo ani Polákovým. „Jednou večer jsme seděli s manželem u televize. Děti spaly. Pamatuji si jen, že zazvonil zvonek a já jsem šla otevřít. Ty lidi jsem vůbec neznala. Vše, co se seběhlo, bylo moc rychlé. Nadávali nám a napadali nás. V našem vlastním bytě.

Moc jsem se bála, aby se neprobudily děti a aby se jim něco nestalo. V té době jsme neměli telefon, takže jsme nemohli zavolat pomoc. Uvědomili jsme si, jak jsme bezbranní a jak málo stačí k neštěstí. Manželovi se podařilo ty lidi vytlačit ze dveří. Zakřičel, ať se zamknu. Zůstala jsem sama s dětmi v bytě, manžel byl za dveřmi. Bylo to hrozné. Asi po dvaceti minutách se vrátil. Zachránilo ho to, že u nás v domě je bar, kam stačil utéct." Anna Poláková si stihla zapsat poznávací značku auta, kterým útočníci odjeli. Jak ale tvrdí, policie zřejmě neměla zájem případ vyřešit. Útočníky nikdy nespátala.

Co teď? Mladá rodina měla život před sebou, ale ve společnosti, ve které sílil extremismus, se jí dýchalo jen těžko. „Už jsme se neptali, co bude. Věděli jsme jenom, že musíme pryč. Špatné zkušenosti a obavy z dalšího násilí nás přesvědčily, že musíme opustit republiku." **Abschiebung!**

Polákově tak – poprvé v životě – emigrovali. V Německu požádali o azyl a odstěhovali se do menšího města poblíž Würzburgu. Dostali povolení k práci, děti začaly chodit do německé školy. Němčina jim nedělala problémy. Čekali na povolení k pobytu. Po roce dostali rozhodnutí německého soudu: Abschiebung. „Na toto slovo nikdy nezapomenu. Každý, kdo byl v situaci jako my, se ho bál. Znamenalo totiž, že Německo musíme opustit. Soud své rozhodnutí odůvodnil tím, že Česko je na začátku demokracie a že v každé postkomunistické zemi jsou problémy, které se časem vyřeší," píše Poláková ve svém strhující výpovědi.

Polákovým bylo jasné, že z Německa musí odjet, ale také věděli, že do Česka už se vrátit nechtějí. Další rok vandrovali po Evropě. O azyl žádali ve Švýcarsku, Itálii i v Nizozemsku. Projeli Rakousko a Belgie. Vše marné. Po dvou letech neúspěšného putování se tedy vrátili domů. V Česku se mezitím situace vyostřila. Už to nebyly jen fyzické útoky s pár modřinami, ale i první mrtví. „Návrat byl moc těžký. Neměli jsme nic, jenom pár kufrů a hrozný strach ze života tady. Měli jsme jediné veliké štěstí – zůstal nám byt. Sice nám ho celý vykradli, ale aspoň jsme měli kde složit hlavu," pokračuje Poláková.

V redakci rozhlasu

S manželem si brzy našli práci, děti se vrátily do české školy, časem si byt znovu zařídili. Strachu z napadení se ale už nikdy nezbavili. Naučili se s ním žít. „Strach nám vzal smysl pro plánování do budoucna. Naučila jsem se vážit si času, který trávím se svou rodinou, a neplánuji, protože nevím, co bude zítra." Když bylo dceri Anny Polákové asi dvanáct, byla napadena i ona. Šla matce koupit kávu, doprovázel ji tehdy její dvouletý bratranec. „Dcera tenkrát moc brečela a já jsem strachy ani nedýchala. Pořád jenom křičela, proč jsme se museli vrátit, že tu nechce žít. Obě děti zachránilo to, že vedoucí obchodu byla statečná a přehodila je přes pult a schovala do skladu," líčí další peripetie své rodiny Poláková.

Jak se o prázdninách různě střídáme u dětí, máme různou techniku trávení volného času. Já s nimi obvykle jezdím na různé poznávací výlety po hradech a zámcích, výstavách, hřbitovech a pamětihodnostech (ne že by je to vždycky bavilo), zatímco můj choť jim dopřává adrenalinu v podobě horolezení, jízdy na různých strojích, výstupu na různé vrcholky atd. Z těchto prázdnin mám dva silné zážitky, ten první je ze sekce poznávacích výletů.

Když se při nějaké delší cestě děti v autě nudí, hrajeme tu a tam i nějaké hry, obvykle slovní fotbal anebo si myslíme člověka a hádáme, kdo to je, a právě na tuto hru došlo při letošním brouzdání Apeninami nejednou. Obvykle to byla nějaká slavná osobnost nebo

pokračování na str. 12

Její dcera má dodnes trauma. Na čas v ní dokonce zakořenila nenávisť k Česku a zdejším lidem. „Dalo mi moc práce, abych jí vysvětlila, že nejsou všichni stejní, že zde žijí i dobří lidé, kteří nám pomůžou proti zlu bojovat," říká Romka.

Počty Romů, kteří emigrovali, nadále rostly. Odcházet začali i přátelé Polákových. Přemlouvali je, ať to taky ještě zkusí – z Austrálie je prý nevrátí. Slíbili, že přijedou za rok. Nepřijeli. Vše nabralo dramatických obrátěk. Psal se rok 1997 a do Kanady a Velké Británie směřovala první velká vlna Romů z Česka. O romské otázce se najednou začalo více mluvit. Už to nebyl jen problém Česka, ale i Západu. „Každý den se o tom psalo v novinách a všichni lidé se s tím konečně setkali. Mnoho z nich si uvědomilo, že tu s nimi žijí i Romové a že jako občané tohoto státu nemohou přehlížet násilí," vysvětluje Anna Poláková, proč se s rodinou rozhodla zůstat. V lednu příštího roku už seděla v rozhlasové budově na pražských Vinohradech a začala připravovat pořad O Roma vakeren. S prací novinářky a produkční neměla žádné zkušenosti, neuměla ani psát na psacím stroji, natož aby si rozuměla s počítačem. Vše ale hravě zvládla za půl roku.

„Ta práce mi moc pomohla. Poznala jsem a stále poznávám mnoho hodných lidí. To, že jsem Romka, je pro mě totéž, jako když potkáte třeba Dána. Mnozí se mi přiznali, že z Romů měli strach a že se za tyto předsudky stydí. Bylo a je to tím, že se neznáme. Bude to chtít trpělivost na obou stranách, ale mám pocit, že doba poznávání už nastala," napsala Anna Poláková v roce 2002.

Červen 2009

Uplynulo dalších sedm let a vedoucí romského vysílání vysílání Českého rozhlasu Anna Poláková v e-mailové zprávě z Toronta adresované svým nadřízeným uvádí: „To, že jsme se rozhodli požádat o azyl vůbec nesouvisí s mou prací v rádiu, ale neustálými útoky na mou rodinu a radikalizací společnosti." *René Kočík, Týdeník Rozhlas 26/2009*

DOPISY ČTENÁŘŮ

OTAZNÍKY K NÁVŠTĚVĚ PAPEŽE BENEDIKTA XVI.

Návštěva se blíží. Kdo chce místenky, ten se může zapisovat. Jsou vydané brožurky k přípravě. Proč se nepřipravit a nevypravit? Vystává řada otázek i otazníků. Pokusil jsem se k nim vybrat z evangelií inspirující texty. Následující odstavce jsou z velké části citace, ale proč ne. Cituji převážně slova, která řekl Ježíš. Jak zněla tenkrát a jak nám vyznívají dnes?

Proč si nechává říkat „otec“?

Ježíš řekl učedníkům, aby si otce nenechali říkat. „Vy však si nedávejte říkat „Mistře“: jediný je váš Mistr, vy všichni jste bratři. A nikomu na zemi nedávejte jméno „Otec“: jediný je váš Otec, ten nebeský.“ (z 23. kap. Matoušova evangelia)

Proč má svůj „stát“?

Ježíš ani učedníci státy neměli. Hlásali radostnou zvěst o Božím Království. Proč má římský biskup světskou moc a koná státní návštěvy? Ježíš řekl: „Moje království není z tohoto světa. Kdyby mé království bylo z tohoto světa, moji služebníci by bojovali, abych nebyl vydán Židům; mé království však není odtud.“ (18. kap. Janova evangelia). „Ježíš na bohatého pohleděl s láskou a řekl: „Jedno ti schází. Jdi, prodej všecko, co máš, rozdej chudým a budeš mít poklad v nebi; pak přijď a následuj mne!“ On po těch slovech svěsil hlavu a smuten odešel, neboť měl mnoho majetku. Ježíš se rozhlédl po svých učednících a řekl jim: „Jak těžko vejdu do Božího království ti, kdo mají bohatství!“ (10. kapitola Markova evangelia)

Proč vyhlásil „odpustky“?

V evangeliích Ježíš mluvil o odpuštění a zároven o soudu. O odpustcích nemluvil, ani je nevyhlašoval. Učedníci odpustky nezískávali. Mocně hlásali zprávu o Božím Království, uzdravovali lidi a vyháněli zlé duchy. Římský biskup vyhlásil u příležitosti 150. výročí úmrtí svatého faráře arského J.M. Vianneye na období 19.6.2009 - 19.6.2010 Rok kněží. K tomuto jubilejnímu roku uděluje Apoštolská penitenciárie odpustky. „Odpustek znamená, že se před Bohem odpuštější časné tresty za hříchy, jejichž vina byla zahlazena; je to odpuštění, které náležitě připravený věřící získává za určitých podmínek za pomoci církve, které jako služebníci vykoupení přísluší rozdělovat a používat poklad zadostiučinění Krista a svatých. Každý věřící může získat odpustky buď sám pro sebe, nebo pro zemřelého na způsob přimluvy.“ (Katechismus, §1471) „V chrámu našel prodáváče dobytka, ovcí a holubů i penězoměnce, jak sedí za stoly. Udělal si z provazů bůh a všecky z chrámu vyhnal, i s ovci a dobytkem, směnárníkům rozházal mince, stoly zpřevracel a prodáváčům holubů poručil: „Pryč s tím odtud! Nedělejte z domu mého Otce tržiště!“ (2. kapi-

tola Janova evangelia). „Farizeové totiž a všichni židé se drží tradice otců a nejedí, dokud si k zápěstí neomyjí ruce. A po návratu z trhu nejedí, dokud se neočistí. A je ještě mnoho jiných tradic, kterých se drží: ponořování pohárů, džbánů a měděných mis.“ Farizeové a zákoníci se ho zeptali: „Proč se tvoji učedníci neřídí podle tradice otců a jedí znesvěcujícíma rukama?“ Řekl jim: „Dobře prorokoval Izaiáš o vás pokrytcích, jak je psáno: „Tento lid ctí mě rty, ale srdce jejich je daleko ode mne; marná je zbožnost, kterou mne ctí, učíte naukám, jež jsou jen příkazy lidskými.“ Opustili jste přikázání Boží a držíte se lidské tradice.“ A ještě řekl: „Jak dovedně rušíte Boží přikázání, abyste zachovali svou tradici! Vždyť Mojžíš řekl: „Cti svého otce i svou matku“ a „kdo zlořečí otci nebo matce, ať je potrestán smrtí.“ Vy však učíte: Řekne-li někdo otci nebo matce: „To, čím jsem ti zavázán pomoci, je korbán (to jest dar Bohu),“ již podle vás nemusí pro otce nebo matku nic udělat; tak rušíte Boží slovo svou tradicí, kterou přestujete. A takových podobných věcí činíte mnoho.“ (ze 7. kapitoly Markova evangelia).

Proč vyhlásil rok „kněží“?

V evangeliích se nedočteme o tom, že by si Ježíš vybral za učedníky kněze nebo zákoníky (právníky). Apoštoly nenazval služebníky nebo kněžími. Nazval je přáteli a bratry. „Na stoličce Mojžíšově zasedli zákoníci a farizeové. Proto číňte a zachovávejte všechno, co vám řeknou; ale podle jejich skutků nejednejte: neboť oni mluví a nečiní. Svazují těžká břemena a nakládají je lidem na ramena, ale sami se jich nechtějí dotknout ani prstem. Všechny své skutky konají tak, aby je lidé viděli: rozšiřují si modlitební řemínky a prodlužují tržně, mají rádi přední místa na hostinách a přední sedadla v synagógách, líbí se jim, když je lidé na ulicích zdraví a říkají jim „Mistře“. Vy však si nedávejte říkat „Mistře“: jediný je váš Mistr, vy všichni jste bratři. A nikomu na zemi nedávejte jméno „Otec“: jediný je váš Otec, ten nebeský. Ani si nedávejte říkat „Učíteli“: váš učitel je jeden, Kristus. (z 23. kapitoly Matoušova evangelia)

Čtyři otazníky. Máte další? Chystáte se na setkání s Benediktem XVI.? Před lety jsme byli na bohoslužbě s Janem Pavlem II. celá rodina, rodiče i bráchové. Na setkání s bratrem Benediktem chce jít manželka s dcerkou a řada mých přátel. V tomto termínu v Brně římskokatolické bohoslužby nebudou. Nemají být, když bude ta na letišti. To je pro mě příležitost setkat se zase s bratry křesťany z jiných církví. Tu neděli se těším k metodistům.

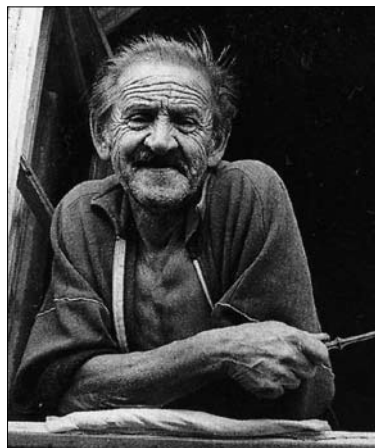

Foto: Ladislav Šrámek

Ladislave,

kdybychom mohli Benedikta XVI. pozvat na kávu, byla by zajímavá debata. Určitě bychom se mnoho dozvěděli. Mnoho zná, napsal řadu významných knih, několik jsem jich četl. Ale něco jiného je studium a něco jiného je rozprava. Také bych se ptal. Rád naslouchám znalcům. Jen nesmí být některé otázky zakazovány a ti, kteří je kladou, nesmí být odsuzováni. Za minulého režimu jsme si toho užili.

K Tvým otázkám mohu říci svůj pohled. V mnoha domácnostech i pospolitostech bývá řada návyků zastaralých, nepoužitelných a nesmyslných. Zbavovat se jich je obtížné. Židé před Velikonocemi pečlivě odstraňují z bytů potraviny, které by mohly zkvasit. Ale mnoho starých zkyslých náboženských zvyků nejsou schopni opustit. My také ne. Až po třicítce jsem si kladl hlouběji některé otázky (tenkrát u nás nebyla náboženská literatura), např. proč Ježíšovi vadí oslovení „Otče, (Matko), Mistře, Učíteli ...“ (Kdo otevřel některý papežský dokument, mohl si všimnout podpisu na konci, např.: „Já, Pavel, biskup katolické církve“.)

Také jsem se ptal, k čemu a komu sloužilo „milostivé léto“ ve Starém zákoně. Také si myslím, že mluvit o odpustcích není moc šikovné, zvláště u nás - čtyřicet let nám je otloukali o hlavu a lidé si to dodneška pamatují. (Kde tenkrát byli jejich zastánci?) Také mám za to, že nejsou dost dobře teologicky podložené. Moc si cením spravedlnosti a jsem vděčný Bohu, že je spravedlivý, ale nejsem nadšen z právníckého přístupu, který se okolo odpustků vede. Stačí mně ujištění, že vina může být odpuštěna, boží milosrdenství mně dodává odvahu znovu se přidávat k dobru a z vědomí, že Bůh ocení každou pozornost prokázanou kýmkoliv, roste můj obdiv k němu a vděčnost. Nejsem schopen obhájit, proč máme vatikánský stát, neměl jsem čas podrobněji zkoumat důvody.

Bylo by dobré si také všimnout, co jsme my pokřtění získali „královským kněžstvím“, co to pro nás znamená. A jak je to se služebním kněžstvím v Novém zákoně, ve kterém my žijeme.

Jak to s rozpravou nad těmi otázkami uděláme? Při biblických hodinách? Líbilo by se mi to napsat na diskusní web. stránky naší farnosti. Třeba na to někdy najdu čas. Představitelé židů a hinduistů v USA vyzvali Benedikta XVI., aby během své nadcházející návštěvy mluvil v Česku o našich Rómech a odsoudil jejich diskriminaci, v jaké jsou tady nuceni žít. Stydím se, že jsme se tomu dávno sami nevěnovali.

Ladislav Hanuš

Václav Vacek

KARL GÖTTLICHER (1913-1944)

byl kamarád pana Emila Appla, o němž jsme psali minule, ale hlavně jeho sestry Růženy. Byl to Němec, narozený v Červené Vodě a jako student jezdil o prázdninách ke strýci pana Emila Appla do Dolní Čermné, aby se naučil česky. Pomáhal na poli, získával nové kamarády a naučil se česky. Nejvíce si duchovně porozuměl s Růženou, s níž si dlouho dopisoval. V roce 1934, když mu bylo 21 let, zemřela jeho maminka. Doma pak neměl dobré zázemí, takže se více zdržoval u strýce Appla v Čermné.

Studoval bohosloví, v červnu 1938 byl vysvěcen na kněze a koncem tohoto roku byl dosazen na Jilemnicko do Horních Štěpanic. Jednou prý oddával snoubence a přijal pozvání na svatební hostinu, kde udělal nějaký vtip na Hitlera. Kostelník ho udal a Karl putoval do vězení v Ravensbrücku. Po propuštění nesměl kázat a byl přeložen do Trutnova.

„Poříčí 23.9.1941: Velectěná slečno Růženo, opět mi v myslí vyvstaly živé vzpomínky na krásné dny, které jsem o svato-dušních svátcích trávil u Vás v Čermné. Tam byl takový klid, taková tichá radost, takové obživení všech milých vzpomínek na dávné dny prázdninové, které jsem rok co rok v Čermné trávil, že jsem skoro úplně zapomněl na všechnu tíseň a starost, která mi otravuje každičký den. Tak Karel už také nemá maminku. To člověku mnoho chybí. Když člověka něco trápí nebo těší, tak byl zvyklý říci to mamince, když potřeboval cokoli, tak to stačilo zmínit se mamince a ona to odněkud přitáhla a přikouzlila, jak to udělala, člověk se nikdy nedozvěděl... To všechno pak už není. Obzvláště kněz nemá člověka, kterému by se svěřil se svými starostmi, kterému by řekl to, co v srdci cítí příjemného nebo nepřijemného...“

V r. 1941 musel jako Němec k odvodu, o rok později prodělal výcvik v Novém Jičíně a pak už byl odvelen na Kavkaz.

V r. 1942 umírá v 21 letech Růžena Applová, Karlův blízký člověk. Od té doby nosí Karl u sebe v náprsní tašce její fotografii v rakvi, kterou mu Applovi poslali na frontu. Paní Applová ho také po smrti dcery velmi podporuje posiláním balíčků.

„29.4.1942: Milý Václave, dnes jsem obdržel Tvůj dopis a parte a nemohl jsem tomu vůbec uvěřit. Musel jsem to opět a opět čísti, a zdálo se mi pořád, že toto zlaté děvče se srdcem dobrým, jaké hned tak nikdo neměl, nemohlo zemřít. Vzpomínám se slzami v očích, jak mne o Tonikově primici nechtěli pustit dolů přes závoru, ač Růža tolik prosila, a jak potom lítostí plakala, když jsem se musel vrátit. Nemohu na to vzpomenout bez hlubokého pohnutí myslí. A teprve když si uvádím na paměť, jak starostlivě a pečlivě se vždy o mě starala, když jsem byl u Tebe na náv-

štěvě, ba i když jsem už zase odjel. A toto srdce už nemá bít? Je to tak kruté, nemohu to chápat!...“

„18.6.1942: Milá paní Applová, teprve dnes je mi možné, abych Vám pár řádků zaslal. Od 1. května jsme měli totiž velice přísnou a obtížnou přípravu na náš budoucí úkol, takže jsme neměli skoro hodinky volného času k psaní. Váš krásný dopis s podobenkou Růženinou, mně velice drahou, dobře došel, též všechny balíčky s cukrovím, pečivem, špekem, sýrem, cigaretami, za něž Vám co nejsrdečněji mnohokrát děkuji. Takové věci jsou vojákům vzácné a člověk je rád, když něco takového dostane. S velikým zájmem a hlubokým dojetím jsem četl podrobný popis

jejich posledních hodin. Prál bych si, abych jednou také mohl tak klidně, odevzdaně a statečně umírat jako ona. Není vyloučeno, ba velice snadno možné, že brzo budu také postaven před nutnost odebrat se odtud do světa budoucího věku, to jde ve válce velmi rychle. Výbuch granátu roztrhá člověka na tisíc kousků...“

„21.7.1942: Drazí přátelé, mohu dnes jen kratince psát, protože stále pronásledujeme ruské vojsko ku východu a pochodujeme v úžasných vedrách až 50 km denně. Dvakrát jsem už cestou omdlel, 13.7. v lesní bitvě jsem prodělal hroznou úzkost v krutém boji, mnoho mých kamarádů kolem mne padlo a bylo raněno, mně se chvála Bohu jako zázrakem nic nestalo, ač jsem byl v první řadě.... Smím-li o něco prositi, nějaké bombony, kostkový cukr (v Rusku cukr není, všechno dostáváme neslazené) a sušené borůvky, to v těch hrozných vedrech síli a chladí. O úžasně a srdceryvně nouzi a bídě, která tu všude panuje, napíši Vám jakmile budeme alespoň jeden den někde ležeti....“

„25.9.1942: Milá paní Applová, v tyto dny mi došly balíčky od Vás. Byly naplněny tak dobrými věcmi, že jsem radostí přímo poskakoval jako malý kluk o vánocích. Všechno mi přišlo velice vhod a všechny věci byly úplně zachovalé. Zde v předhoří na severní straně Kavkazu je úžasná nouze a bída, lidé tu nemají skoro ničeho, ani chleba ani kukuřice ani bramborů. Vojsko se musí živit ze zásob země, tak to bylo poněkud slabé. Proto jsem se hned dal do balíčků. A ty krásné bombony, to je občerstvení! Když je člověk na stráž v úžasném žaru nebo leží v ukrutném boji a pot teče z celého těla, a může si ústa ovlažiti bombonem! I nyní koncem září, jsou tu ve dne ještě teploty až 48 stupňů, v noci ovšem už mrzne, takže člověk musí mít venku dvě deky a tu ještě zimou skoro nespí. Za všechny ty dobroty, které si nemohu ani dosti vysoce ceniti, co nejsrdečněji zaplať Pán Bůh, v těchto těžkých a krvavých bojích, v nichž nyní už celý měsíc stojíme, jsou taková občerstvení jako dar z nebe, když tato prokletá země ani vody nemá, kterou by člověk žízeň uhasil. Prosim Vás všechny o modlitbu za šťastný návrat domů. Máme před sebou ještě veliké námahy ve vysokých horách (až 5.600m) a kruté boje a pak přijde ruská tuhá zima, která je zde velmi zlá...“

Jistě Vám i Emouš napíše o hrůzách války, které má též příležitost viděti zblízka na vlastní oči. Někdy by si člověk přál, aby to nemusel viděti, co lidé trpí a jakým strašným osudem jsou stíháni, tak hrozné to je. Ale kdyby byli přišli bolševici do naší vlasti, do střední Evropy, tak to by bylo ještě horší. To vidíme na tom, jak nelidsky a krutě ruší vojini a bolševičtí komisaři zacházejí s vlastním obyvatelstvem. To je někdy srdceryvnoucí, jakým velikým útrapám je podrobili. Co by byli teprve udělali s námi! Všeobecně proto vidíme, že civilisté nás sice nemilují, to je přirozené, ale že přece jsou rádi, že tu jsme a že bolševici jsou pryč. Před nimi se všichni třesou...“

„19.11.1942: Milá paní Applová.... Dnes mi došel od Vás 60 balíček! Nevím opravdu, jak se Vám mám za tak veliké dobrodiní odvděčiti, neboť ani netuším, co znamenají tyto zásilky pro těžce pracujícího a strádajícího vojáka. Obzvláště díky za jablka! To bylo pochutnání jako z nebe... Žijeme tu v jámách v lese, máme jen dvě deky. Dostali jsme sice už teplé prádlo, ale není kde ho sušit, slunce už nesvítí, je stále studená mlha, déšť a mokrý sníh nebo slabší mráz. Tak doufám, že budeme lépe zařizeni, když dostaneme dřevo, prkna a sklo, jenže musíme si všechno stavěti sami...“

„15.11.1942 Milý Emile, (...) dostáváme denně půl chleba, 15 dk salámu a něco más-la. To je všechno. Tak balíčky z domova jsou velmi vítané a člověk si jejich obsah opatrně rozděluje. Buďte rádi, že máte kde bydlet

přes tu zimu. To my jsme na tom dosti zle. Přišli jsme sem a nastala zima a neměli jsme nic. Tak to znamenalo ukrutnou práci ve dne v noci a nyní máme šťastně vykopané kryty pod zemí, kde je ovšem vlhko a chladno, jelikož tu není kamen. Kavalce též nemáme, ale spíme na holé zemi, zabalení do 2 dek, tak to není zrovna teplé. V noci musíme každý 6 hodin stát na stráž a ve dne těžce pracovat (kopati jámy a zákopy, káceti stromy, atd.) Přitom nás nepřítel stále ruší svými útoky, které třeba rychle odrazit. Denně máme raněné a mrtvé. Často jsem jen o centimetry ušel smrti, ale časem si člověk na to zvykne. Aspoň jsem nucen myslit na poslední věci a připravit se na smrt...“

„8.2.1943 Milý Emile (...) Na Nový rok začali jsme se stěhovat zpátky a pochodovali jsme denně. Přitom byly silnice stále pokryté ledem, takže jsme více lezli po všech čtyřech, než jsme šli po dvou. Jakmile Rusové zpozorovali, že jsme hory opustili, hrmuli se hned za námi a museli jsme často dlouho bojovat a přenocovat venku na poli pod širým nebem. K tomu nastala 6. ledna velká zima (až 30 stupňů pod nulou), která trvala do 26. ledna. Některé dny panovala strašná vichřice, v níž nebylo možno vidět na 3 kroky před sebe a my jsme byli právě venku na poli po tři dny a noci a museli jsme pak ještě 2 dny pochodovat. Tu jsme jednou také zabloukli a byli jsme nepřítelem úplně obklíčeni a každý se musel zachránit sám. Teprve druhý den jsme se jakž takž zase sešli. Tu mne stihlo také neštěstí. Pomrzly mi obě ruce, ale než jsem našel lékaře, musel jsem ještě 3 dny pochodovat. Pak jsem přišel už do vlaku s raněnými a cesta do říše trvala do 7. února. Nyní jsem v lazaretě a čekám, že se hnisající rány zase zahojí. Je to ale velmi bolestná věc a dva prsty mi už skoro úplně uhnilo. Kdyby se mi alespoň zachovaly palce a ukazovky, abych mohl zase sloužit mši sv...“

11.8. 1943 byl Karl propuštěn z lazaretu v Řeznu. Když se trochu zotavil, sloužil zde, v budově bývalého semináře, i mše pro vojáky i civilisty, zpovídá raněné. Za půl roku v nemocnici přibral 10kg, takže váží 70kg, a odjel na dovolenou do Čermné. Zde mu strýc Appl nabízel, že ho ukryje, ale Karl to nepřijal, protože nechtěl ohrožovat jeho rodinu. Začátkem září už je opět na vojně, díky omrzlinám chybí v rukách síla a cit, přišel o prsteník na levé ruce.

„1.9.1943: Milí přátelé, musím Vám přece ještě pár řádků napsat, než nadobro zase odjedu. Především Vám chci co nejsrdečněji poděkovat za laskavé pohostinství, prokázané mi v dnech mé návštěvy v Čermné a za milé dary pro následující dny, a z celého srdce ještě jednou za všechna ta veliká dobrodíní, která jste mi učinili hned ode dne mého narukování na vojnu až do propuštění z lazaretu. Člověk, který nemá nikoho, kdo by trochu o něj pečoval, pociťuje to na vojně

obzvlášť bolestně a je proto tím vděčnější, když někdo jiný v těchto útrapách mu pomůže... (...) Jsem opravdu žádostiv, kam mne nyní zase pošlou...“

„22.12.1943 Milý Emile, (...) Já nemohu Bohu dosti děkovat, že jsem letos do Ruska ještě nemusel. Jak jsem se dozvěděl, tak mezitím většina mé kompanie padla. Tak máte také pořádný kus Ruska procestovaný. Myslím, že dojmy tam získané hned tak nezapomenete. Mne jen bylo vždy líto toho ubohého národa, který by mohl být duchovně tak snadno veden k Bohu, nemá však vůdců, ale jen svědců víc než dost. A ty ubohé děti, těch je člověku vždy nejvíce líto. Z nich se už nikdy nemohou stát dobří lidé, a když si člověk představuje, že tolik lidských nesmrtelných duší je ztraceno, tak by nad touto hroznou zemí žalostně zaplakal...“

„12.6.1944: (...) Zde na frontě žijeme zase pod širým nebem ve dne, v noci. Jsme ve východním Rumunsku a fronta stojí. Zdá se, že Rusové připravují velkou bitvu. Tak jsme celou noc všichni na stráž a jen ve dne pár hodin spíme...“

„14.7.1944: Milá paní Applová, (...) Válka dostává čím dále tím hroznější rozměry a člověk neví, jak tento strašný požár se má uhasit. Je opravdu velký soud Boží nad lidstvem, které dříve nechtělo žít podle blahodárných zákonů a rad Kristových. Se slzami v očích vzpomínám na ony chvíle a na všechno to utrpení a tu bídu, které nás všechny tisknou k zemi. Je to jako těžký sen a člověk by nejraději lehl a zavřel by oči navždy. Nikdy jsem po nebi tolik netoužil jako nyní, když vidím, jaké strašné černé bouře se ženou přes Evropu. Člověk by někdy zaplakal lítostí nad tím, jak by mohlo všechno býti krásné, kdyby lidé chtěli žít podle Božího zákona a jak sami si připravují peklo zde na zemi...“

Poslední dopis je z července 1944. Pak už se Karl nikdy neozval, s největší pravděpodobností padl.

„19.7.1944: Milí přátelé, dnes se tedy pokouším o to, poslat staré žiletky k nabroušení. Jsem žádostiv, zda dojdou. Na toto polní poštovní číslo (46462) však nepište, to je číslo lazaretu, v němž jsem byl 14 dní s malárií. Zítřejší jdu zase zpět ke kompanii a adresa je opět 29792/D. Kdyby už ta hrozná válka byla přivedena k nějakému konci! (...) Snažím se tády v Besarabii najít svůj prozatímní domov. Čím hrozněji zuří zde bezbožníci, tím ochotněji člověk opouští tento svět a jde k Otci. A konečně se přece už máme těšit na návrat domů k Otci, vždyť už nás všechny čeká. V těchto myšlenkách jsem často dlouhé hodiny a jsou vpravdě velmi užitečné a útěchyplné. Mnoho na Vás všechny myslím a za Vás se modlím. Buďte s Pánem Bohem a mnohokrát co nejsrdečněji pozdravení. Na shledanou. Váš Karel Göttlicher.“ /M

RODINA

TCHYNĚ V DOMĚ aneb jak vycházet s rodiči partnera?

Když se partneři rozhodnou oficiálně stvrdit svůj společný život sňatkem, formálním způsobem propojí i dvě rodiny s odlišnou historií.

My to s vámi myslíme nejlíp

V ideálním a velmi vzácném případě se obě generace setkají už jako dospělí lidé schopní vzájemného respektu a otevřené komunikace. Je možné otevřít libovolné téma, diskutovat o jakémkoli sporném bodě, sdělovat si navzájem své potřeby a pocity. Rodina funguje, je v ní prostor pro potřeby každého člena.

Partnerova rodina může být i zdrojem sebeobnovy a doslova léčivých prožitků pro toho, komu se v dětství z nejrůznějších důvodů nedostávalo přijetí a nepodmiňující lásky. Pokud je schopna jej přijmout, poskytnout mu pocit souznělosti a zázemí, může nahradit i chybějící rodinu vlastní.

Bohužel daleko častěji respekt a schopnost otevřeného sdělení chybí. Pak se děj může odehrávat podle různých schémat.

Například jako hra na vzájemnou vstřícnost. Máme ty nejlepší úmysly a představu, jak má rodina spolu ideálně vycházet – jenže kvůli naplnění té představu křivíme skutečnost, předstíráme neexistující emoce s nesděluje-me ty skutečné. Pnutí, které roste pod hladinou, exploduje pak s ničivými důsledky pod nějakou nesmyslnou záminkou. „Už zase mi dala lžičku do zásuvky nalevo místo napravo!“

Jinou variantou her je zákopová válka mezi rodinami – „Jak si to naše zlatíčko mohlo vzít takového budižkničemu, no podívej se na NĚ!“ Mladí partneři jsou v ohnisku konfliktu a nepřátelské postoje rodin jsou prubířským kamenem jejich vzájemnosti – pokud se opravdu cítí být partnery, obhájí si svou nezávislost, budou ze svých rodičů smutní, ale budou vědět, že nechtějí přejímat jejich myšlení a chování. Pokud je jeden z partnerů nedospělý, nebo dokonce oba, závislý na svých rodičích, dostává situace jinou dynamiku. Mladí partneři se buďto stanou „zajatci vítězné strany“, anebo se rozejdou. Začnou-li jedni z rodičů soupeřit o moc a druzí na tu hru přistoupí, spolehlivě najdou slabé místo k manipulaci a citovému vydírání. „Přece nemůžete být na Vánoce u NICH, když my se na vás tolik těšíme, už jsem napekla to cukroví, co vám minule tak chutnalo, to bys mi nemohl/a udělat, víš jak mi na vás záleží, vy mě snad nemáte rádi a já se tolik obětuju a snažím...“

Výstup případně provázejí slzy. Dokáže ve vás taková rodičovská etuda vyvolat pocit viny? Je možné, že rodičům jde opravdu o to vás vidět, ale i o to, aby vás neviděli ONI. Pozvat JE taky? „Ani nápad, to by tu jen seděli a já bych je musela obsluhovat!“

Jak z nastražené pasti ven? Domluvit se s partnerem a rozhodnout se podle vlastních pocitů a společně vůle – jakkoli: pro návštěvu, pozvání obou rodin k sobě nebo pro vánoční cestu kolem světa.

Nedospělost jednoho z partnerů a závislost na rodičích (častěji mladého muže na matce) představuje ještě jednu nástrahu – závislost na matce vymění za závislost na své partnerce. Chce dostávat lásku a péči, kterou od své matky paradoxně mnohdy nedostal, a to za každou cenu. Často však neumí totéž sám poskytnout. Přičemž „za každou cenu“ může znamenat až ohrožení zdraví partnerky, pokud včas nerozezná, oč ve skutečnosti běží.

Jsi stále moje dítě!

Jeden velký okruh problémů ve vztazích ke tchyním a tchánům pramení z toho, že vidí potomky stále jako svoje malé děti. Problematické je v tomto kontextu jak slovo svoje, tak děti. Kombinace obojího poskytuje neofešitelné alibi rodičů pro zasahování do soukromého prostoru a vztahů formálně dospělého člověka. Nakolik je dospělý skutečně, se ukáže při řešení napětí, které vzniká mezi jeho rodiči a partnerem.

Obzvláště matky často nevědomě podporují nedospělost svého Dítěte proto, že se v životě na roli Matky fixovaly, staví na ni svou důležitost a nedokážou ji opustit. Důvodem jejich chování může být úzkost, obava ze změny, paradoxně ze samostatné existence. Je jednodušší přesvědčit samu sebe, že ji to jejich Dítě tolik potřebuje. Fakt, že Dítěti je pětáctiletý, je nepodstatný detail.

Výsledkem jsou například situace, kdy se partneri společně na něčem dohodnou – na dovolené, na barvě stěn, v podstatě na čemkoli – a rodiče začnou přesvědčovat to „své dítě“, že takové společné rozhodnutí není dobré. Je třeba to udělat jinak: „Vždyť víš, že to myslíme dobře, chceme pro vás to nejlepší, máme svoje zkušenosti – to je příliš rušné místo, moc světlá barva... ty už mu/jí to nějak vysvětlíš...“

Jediným dospělým řešením je odmítnout nepřímé manipulativní jednání vůči partnerovi: „Děkujeme za radu, ale dohodli jsme se společně a chceme to vyzkoušet, nemáme důvod své rozhodnutí měnit.“

Jsme teď jedna rodina

Druhý okruh problémů s prvním těsně souvisí a jeho podstatou je nejasné vymezení nebo nerespektování hranic. Mezi blízkými lidmi to někdy bývá nejtěžší, rodiče vlastní i ti „ze zákona“ překračují hranice v nejlepší víře a s nejlepšími úmysly, protože to je samozřejmé, že to pro vás uděláme“, „přece mi nebudeš takovou prkotinu platit“, „babička je přece od toho, aby rozmazlovala děti“, „ale prosím tě, přece mi nebudeš odmílovat, když to dělám pro vaše dobro“.

Proto je ve vztazích k rodičům, tchánům a tchyním více než kde jinde třeba předem jasně vymežit, co je možné a co už je pro

každou ze stran nepřijatelné. A důsledně na tom trvat, jako v případě Jany a Martina:

Když se Jana rozhodla vrátit se do zaměstnání, tchyně jí nabídla, že malý Jakoubek může být občas u ní, aby nemusel do školky s rýmou a Jana neměla starosti navíc. Jana byla ráda, ale ukázalo se, že babička rozvínila svou péči po svém. Přestože slíbila, že bude dodržovat režim dne i výživy, uplatňovala systém „vždyť ten kluk to má tak rád a ty mu to nedopřeješ“. Když Jana večer konejšila zvracející unavené dítě, které, přestože přes den nespalo, nemohlo usnout, rozhodla se k činu. Pokusila se babičce vysvětlit, proč by bylo lépe respektovat pravidelný režim. Na její stranu se postavil i manžel Martin, ale ani to nebylo nic platné. Naopak. Babička všechno převedla na rovinu – ona proti mně něco má, chce mi vzít syna i vnuka, nic dobrého jim nepřeje. Martin odmítl taktně, ale rozhodně přijmout argumenty své matky a společně s Janou se dohodli na placeném hlídání.

V tomto případě měl malý Jakub štěstí, že rodiče situaci vyřešili jako skutečně dospělí partneři, v klidu a společně, protože v extrémním případě je dítě citlivým bodem, o který lze opřít páku manipulace. Babička mu vypráví „jak je ta maminka zlá, když nechce, abychom byli spolu, vid' zlatičko“, matka na něj přenáší nezvladatelnou zodpovědnost – a ne, abys u babičky zase jedl ty knedlíky s uzeným“. U oběda je dítě konfrontováno s vlastní reálnou bezmocí, protože si babička vedle něj pěkně sedne a počká, dokud všechno nesní... Výsledkem úzkosti a strachu, který dítě v takových situacích prožívá, je obranná reakce, psychická nebo somatická.

To by přece měli poznat sami...

Třetí zdroj problémů spočívá v neschopnosti některých lidí otevřeně a autenticky komunikovat. Proto se může stávat, že dva lidé stojí proti sobě a v podstatě nemluví spolu, ale tak nějak každý sám se sebou, i když se v hlasitém projevu střídají. Nereagují na sdělení partnera v dialogu, ale na svou představu o něm, na vlastní předjímání a očekávání. Z toho, co přichází, vybírají jen to, co je v souladu s jejich představami, a tím se v nich utvrzují.

Převedeno do roviny rodinného soužití to například znamená, že prarodiče, místo aby přímo sdělili, že je časté hlídání vnoučete unavuje a omezuje jejich vlastní program, s obkladem na čele po večerech spekulují o tom, jestli je ti mladí nějak moc nezneživají. Možná, že si mladí manželé ve svém hektickém způsobu života nevěšili, co znamená pro klidněji žijící prarodiče mít dvakrát týdně byt obrácený naruby. Když je prarodiče upozorní, mohou společně hledat řešení – omezit návštěvy, kompenzovat prarodičům čas hlídání zaplacením dovolené podle jejich přání...

Iva Adlerová,
Psychologie dnes, říjen 2008

PRVNÍ LÁSKA

Když jsme o prázdninách projížděli krásnou krajinou na jihozápadu Itálie, tu se na mostě nad silnicí objevil ohromný červený nápis: SIMONE + FRANCESCA a vedle toho srdce. „Šmankote, kde se to tady bere?“, uvažovala jsem. V pustině desítek kilometrů, kde kromě stád ovcí a ovčínů na obzoru nejsou žádné stopy po lidech, dobrých deset metrů nad zemí, takové vyznání! To asi Simonek musel mít Františku moc rád, když se kvůli ní trmácel až sem, aby se zavěšen v sedáku na laně spustil z mostu a napsal tohle... Člověk v letech si říká cynicky: blázen, kvůli ženské takhle riskovat život. Ale v duchu Simonovi tiše závidí tu lavinu vroucnosti, když k sobě kluk poprvé přitiskne dívku. Poprvé! Snad každý je tehdy přesvědčen, že je to jeho jediná a osudová láska.

Trochu drsněji a s naivitou, která musí být zákonitě zraněna, o tom vypovídají nápisy náctiletých na dámských WC na nádraží v Ústí nad Orlicí:

„Honzo, miluju tě celým svým srdcem a žiju jen pro tebe, tak už si to k... a UVĚDOM!“

pod tím je komentář jiné dívky: „Hončík si to tady určitě přečte, JO!“

„Ty huso, už má jinou. Tak si to už konečně uvědom!“

„Miluju Mišku!“

„Pepiku, miluju tě!“

„Miluju Kubika a patří jen a jen mně!“

A do třetice o první lásce. Kamarádka mi vyprávěla, jak se její 16letá dcera zamilovala do svého spolužáka, původem Slovince. Vždycky, když přišla ze školy, nadšeně a sáhodlouze vyprávěla mamince, že na ni Stojan při matice letmo pohlédl, že jí půjčil pravítko nebo že dokonce seděla vedle něj ve školním autobuse! Sice ji nemůže pozdravit první, protože u nich žena dokazuje muži úctu tím, že ho pozdraví první. Ale to zas Maruška se nesníží k tomu, aby ho zdravila první, i když je do něj zabouchnutá. Ho ho ho, tak to tedy ne! Ale ty jeho oči! A vlasy! A sportovní figura! A jak nenuceně chodí! Aaaach!

Tuhle prý přišla Maruška ze školy obzvlášť rozjásaně. Stojan ji pozdravil! První! A tak se maminka Bára radovala s ní a říkala si, jak je pěkné, že v týhle době porna a nahoty na každém rohu je její dcera položená radostí, když zachytí letmý pohled svého idolu nebo když vedle něj může deset minut sedět. Jen sedět... /M

Život je krátký,

jen málo času zbývá,

abychom potěšili srdce těch,

kteří putují temnotou s námi.

Neváhejte milovat!

Pospěšte si konat dobré skutky.

Henri Frederic Amiel

TRAURNYJ MARŠ

Ještě si vybavuju tváře kluků na světlici číslo 214 ve Zlíně za války, když jsme vedli opatrnou debatu o masovém hrobě polských důstojníků, který Němci našli v Katyni. Což to opravdu udělali Rusové? Tento čin pasoval přece do obrazu nacistů! Může lotr mít pravdu? Že by Rusové? Tato myšlenka řezala do vlastního masa.

Dodneška se z toho pokorně nevyzpovídali. Oni v celých svých posledních dějinách nikdy nejdou dovnitř, do sebe. Možná v citlivějších jedincích, o čemž se nedovídáme? Pakt Ribbentrop-Molotov dodnes nechápu. V tom národě vždycky byla selekce, v níž ti horší zabíjeli ty lepší, takže ti nikdy nepůsobili dovnitř, do společnosti a do politiky. Proto ruská kultura, ruská literatura byla vždycky něco jiného než jejich politika. Všecky zločiny v té zemi od roku 1917 jsou dílem určitého druhu Rusů: ne komunistů, jak se říká. To určitý druh Rusů takto se chopil komunismu. Pozor, tací lidé jsou i jinde, ale v Rusku nikdy nevznikl kulturní politický systém, jež by to korigoval.

Cítím, jak jsem v poslední době naladěn proti Rusům, proto jsem si řekl, že sáhnu k těm

lepšími, které uznáváme. Vzal jsem si Dostojevského a otevřel jeho „Ošklivou anekdotu“. Začal jsem číst a dostal se k tomu, jak Ivan Iliič se rozhodl opustit společnost přátel a jít domů. Vyšel na ulici, a kočí s kočárem tam nebyl, jak měl nařizeno. „No počkej, já ti ukáži. Schválně půjdu pěšky, aby ses polekal,“ řekl si. Jeho kolega, jehož kočár tam čekal, pravil: „Raději ho dejte zmrskat na policii, aby plnil rozkazy...“ Zaklapl jsem knížku. Prokláté Rusko! Oni to vůbec nepřepsali, ani za sto padesát let!

V Respektu č.29 má článek Viktor Jerofejev. Říká v něm, proč v Rusku nevznikl kapitalismus a proč ho Rusové ani nemají rádi: „Historickým vysvětlením je kostelní morálka národa, který na pozemský život hledí jako na hříšný. Odevzdanost a odmítání filozofie úspěchu jsou srdcem tradiční ruské ideologie.“ - Uvážíme-li, že kapitalismus je sourozencem demokracie, začínáme to chápat. Když kapitalismus v Rusku měl začít, hned ho podřízli. A Viktor Jerofejev teď píše: „Po pádu komunismu, když kapitalismus dostával zločinecké zabarvení, Putin nasadil oligarchům náhubky, aby se Rusko nerozpadlo. Obětoval přítom jeho demokratickou

perspektivu, kterou lid ovšem rád oželet.“ - Jestli to takto je, nevím, ale vypadá to rusky. „Zase je v módě vysedávání po kuchyních a karamazovské hádky,“ píše Jerofejev. V první hodině mého prvního, dobrovolného kurzu ruštiny v létě 1945 nám učitelka vyjmenovávala předměty v místnosti. Došla k teploměru: termometěr. Jeden spolužák řekl, že to slovo máme také, ale krom toho máme své vlastní: teploměr. Ona řekla, že oni také: gradusník. To ve mně zanechalo veliký dojem: začal jsem si toho všimnout. Hned potom jsem se dověděl, že nádraží se řekne vokzal. Což pochází z názvu jednoho nádraží v Londýně: Wauxhall. Když jsem zjistil, že ruština nemá ani svůj výraz pro smuteční pochod, ačkoliv ho tak často potřebovala, našel jsem si vysvětlení. Tam elita společnosti, umělci, spisovatelé nepůsobili do obyčejné veřejnosti, neměli žádný politický vliv, nepracovali ani řeč. Parádní příklad toho našel jsem v jedné zprávě o utkání šachových velmistrů, kde se o jednom z nich psalo: „V endšpíle on popal v cejtnot...“ Musíte užet německy, abyste této ruské větě rozuměli: „V koncove on upadl do časové tísně.“ A ta jim trvá.

Ludvík Vaculík, LN 25.8.2009

PRÁZDNINY

pokračování ze str. 7

příbuzný a vrcholem vynalézavosti byl Hitler nebo Václav Havel. Ale kdo vždycky dokázal překvapit osobou, kterou si myslel a my jí obvykle nemohli uhodnout, byla naše 4letá dívka. Představte si, že si myslela třeba Karla Poláčka! Uhádli byste to? Ona si totiž pamatovala, jak jsme byli v Rychnově v židovské synagoze, kde má Karel Poláček pamětní síň. Všechny tři děti vydržely poměrně dlouho a pozorně poslouchat paní, která nás tudy provázela, a jak vidno, něco z toho v nich zůstalo. Tak z toho jsem měl radost.

Druhý zážitek je z adrenalinové sekce. K nějakým kulatinám dostal Pepa předplatné na let balonem. Když k tomu po drahé době došlo, usoudil, že tento zážitek dopřeje i svým synům, a tak je ten podvečer vzal s sebou spolu s dalšími třemi spolucestujícími na palubu. Než vzlétli, párkrát nasucho polkli, a pak už je vítr odnášel na Ústí nad Orlicí a Sloupnici. Plánovali sice letět nad rodnou hroudou a vidět Letohrad a přilehlé okolí, ale nabrali kapánek jiný směr. My s děvčetem jsme v němém úžasu (ale zato na pevné zemi, bohudík) zíraly na ten obrovitý balon a obdivovaly udatnou mužskou část rodiny. Balon letěl rychleji, než jsme předpokládali. Vcukuletu byl nahoře, až zmizel z dohledu. A rychle za ním, abychom viděli přistání! Venku je nádherně... příroda je tichá a nebývale zelená, protože je nebývale vlhký rok... Taková věc jako let balonem se nevidí každý den, takže chvátáme za kluky. Ale stalo se to, čeho jsem se obávala. Můj „vytří-

bený“ orientační smysl mě opět nezklamal a balon jsme - i přes urputnou snahu kamarádů o navigaci - nenašli. Přistání proběhlo bez nás. Safraportská práce, taková událost a já to prošvihnu, fůra zbytečně najetých kilometrů, spící dítko v sedačce... Naše čekání ve tmě, kdesi v Sloupnici na návsi, dovršil telefonát z útrob zdejších hvozdu: „Hele, nečekejte na nás, tady to je na dyl, rozumíš, šampáňo a tak...“ Jasně, rozumím, balím svých pět švestek a jedu domů. Bublina splaskla... No nic, stanou se horší věci, že ano. Ale tahle banalítka mně ukázala cosi většího...

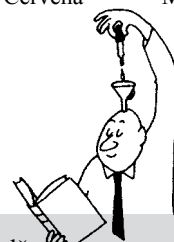
Člověk má prý v jedné kapse nosit papírek s větou: „Pro tebe byl stvořen svět“ a v druhé: „Jsi prach a v prach se obrátíš,“ podle potřeby pak obě sdělení používat. Potřebujeme-li povzbudit, kouknem do první kapsy, je-li třeba zdravě připosrazit naše ego, jukneme do druhé kapsy. A mně tenhle let balonem dal nahlédnout do druhé kapsy. K něčemu upíráte své síly a pozornost, ale nakonec z toho sejde. Vědomí, že nejbližší vám odejdou rychle a bez rozloučení, jako když uletí balonem, a vy je pak (třeba kvůli špatné orientaci) nenajdete. Najednou budou pryč a vy sklopíte uši a vrátíte se domů - po tmě a sami.

Snad nás letos i příroda nutí nahlédnout do druhé kapsy. Musíme pozorovat povodně, požáry, smířovat se s nemocemi dětí...

A tak mi let balonem, který mi protekl mezi prsty, přinesl poznání, že je na čase si po tučných letech uvědomit, že jsme nic a nemáme nic... Ne zkroušeně, ale s úctou k Nejvyššímu. /M

K přípravě na bohoslužby o nedělích a svátcích

sobota 12.9.	19 h. Lukavice
neděle 13.9.	24. v mezidobí
10.15 h. Orlice	Iz 50,5-9a; Ž 116; Jak 2,14-18; Mk 8,27-35
sobota 19.9.	19 h. Mistrovice
neděle 20.9.	25. v mezidobí
	<i>sbírka na církevní školy</i>
10.15 h. Orlice	Mdr 2,12a. 17-20; Ž 54 Jak 3,16-4,3 Mk 9,30-37
sobota 26.9.	19 h. Lukavice
neděle 27.9.	26. v mezidobí
10.15 h. Orlice	Nm 11,25-29; Ž 19 Jak 5,1-6; Mk 9,38-48
pondělí 28.9.	Slavnost sv. Václava
12.30 h. Letohrad	
sobota 3.10.	19 h. Lukavice
neděle 4.10.	27. v mezidobí
	posvěcení v Mistrovicích a Červeně
8.45 h. Mistrovice	Gn 2,18-24; Ž 128
10.15 h. Orlice	Žid 2,9-12
11.45 h. Červená	Mk 10,2-16

Okénko do farnosti - Vydavatel Farnost sv. Václava v Letohradě

Adresa redakce: Václavské náměstí 57, 561 51 Letohrad • Redakce: Iva Marková, Miloslava Šejvlová, Václav Vacek, jazyková úprava Jana Kalousková, e-mail: ivamarkova@tiscali.cz • digitální podobu naleznete na www.letohrad.farnost.cz
Rejstříkové č. MK ČR E 12797 • Sazba: JPG, Tisk: Grantis s.r.o. tel. 465 525 741